

De middeleeuwen

Gebruik bron 3.

Sommige historici denken dat Alfred met de stichting van dit klooster een politiek motief kan hebben gehad.

- 2p **6** Beredeneer met de bron welk motief dat kan zijn geweest.

Willem van Normandië viel in 1066 Engeland binnen. Na de verovering van Engeland werd hij koning. Hij voerde verschillende maatregelen in, zoals:

- 1 zijn vazallen kregen een stuk land in Engeland en
- 2 het *Domesday Book* werd opgesteld, waarin hij onder andere liet optekenen hoeveel land een heer in leen had en hoeveel mensen er woonden, zodat hij er belasting over kon heffen.

- 4p **7** Leg uit dat:

- een van deze maatregelen past bij een kenmerkend aspect van de vroege middeleeuwen en
- de andere maatregel past bij een kenmerkend aspect van de late middeleeuwen.

Hieronder staan drie boeken van geleerden uit de klassieke oudheid:

- 1 *De Meteorologica* van Aristoteles, een werk over aardwetenschappen, astronomie en meteorologie.
- 2 *Enneaden* van Plotinus, een religieus-filosofisch werk waarin het Ene, de geest en de wereldziel, centraal staat.
- 3 *Over de afmetingen en afstanden van de Zon en de Maan*, van Aristarchus van Samos.

- 2p **8** Leg uit waardoor in de middeleeuwen in West-Europa de *Enneaden* vaker bewaard is gebleven.

In de late middeleeuwen werden meer teksten uit de klassieke oudheid in West-Europa bekend.

- 2p **9** Geef daarvoor een verklaring.

Gebruik bron 4.

- 2p **10** Leg uit dat deze bron kan worden beschouwd als een betrouwbare bron over het vertrek van de gebroeders Vivaldi.

Gebruik bron 4.

Sommige historici zien de gebroeders Vivaldi als voorlopers van de Europese expansie in de zestiende eeuw.

- 2p **11** Leg met de bron uit hoe deze historici tot deze opvatting komen.

De middeleeuwen

bron 3

Het onderstaande fragment is afkomstig uit een biografie over het leven van koning Alfred (849-899) van Engeland, omstreeks 893 geschreven door zijn vertrouweling bisschop Asser:

Koning Alfred gaf opdracht tot het bouwen van een ander klooster bij de oostelijke poort van Shaftesbury als een verblijfplaats voor nonnen. Als abdis¹ stelde hij zijn eigen dochter Aethelgifu aan, een maagd die aan God was gewijd. In het klooster leefden veel andere voorname nonnen met haar; ze dienden er God door het kloosterleven. Alfred schonk aan dit klooster landgoederen en allerlei rijkdommen.

noot 1 abdis = hoofd van een vrouwenklooster

bron 4

Jacopo Doria, inwoner van de Italiaanse havenstad Genua, houdt in zijn annalen (jaarboeken) belangrijke gebeurtenissen uit zijn tijd bij. Dit werk is de oudste bron die melding maakt van de reis van de gebroeders Vivaldi. Andere middeleeuwse bronnen die over de reis vertellen, wisten ervan dankzij Doria's annalen. Over het jaar 1291 schrijft hij:

In hetzelfde jaar begonnen Theodisio Doria, Ugolino Vivaldi en diens broer samen met enige andere burgers van Genua aan de voorbereiding van een tocht die tot dan niemand anders had proberen te ondernemen. Ze rustten zo goed mogelijk twee schepen uit, laadden die vol met levensmiddelen, water en andere benodigdheden en stuurden ze in de maand mei in de richting van de Straat van Gibraltar, opdat ze over de oceaan naar Indië zouden varen om daar nuttige koopwaar vandaan te halen. Beide broers Vivaldi gingen persoonlijk mee, evenals twee franciscaner broeders. Iedereen die het zag of ervan hoorde, vond dit zeer opmerkelijk. Nadat ze de plek die Gozora (Kaap Chaunar in het zuiden van Marokko) wordt genoemd hadden gepasseerd, heeft men niets meer van hen vernomen. Moge God hen beschermen en hen veilig en ongedeerd thuis brengen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.